

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: Udrag fra Et liv genoplevet i erindringen, Bind I 1812-42

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "Et liv genoplevet i erindringen", i Heiberg, Johanne Luise: *Et liv genoplevet i erindringen*, udg. af Niels Birger Wamberg , Gyldendal, 1973-74., s. 368. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-heibfr01-shoot-idm139849787688576.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Et liv genoplevet i erindringen

[Ryge havde i mange år besørget stykkerne sat i scene ved teatret. Sceneinstruktørposten var altså blevet ledig. I denne forlegenhed anmodede man nu Heiberg - hvis virksomhed ved teatret hidtil bestod dels i censuren, dels i at levere originalarbejder, dels i at vælge og oversætte udenlandske frembringelser af skuespil og operaer - om at påtage sig sceneinstruktørens funktioner. Han påtog sig dette midlertidigt; funktionerne begyndte. Det var ikke faldet Heiberg ind, at enkelte af skuespillerne attråede den ledige plads, men nu mærkede han til sin forundring, at skuespillerne, 369 med hvem han hidtil, på Nielsen nær, havde stået i et venskabeligt forhold, med ét satte sure og vrede miner op imod ham. De af dem, som havde gjort sig håb om pladsen, gjorde nu de andre begribeligt, at det var en krænkelse mod dem alle, at ikke en skuespiller atter var valgt til posten. De rasede og deklamerede så længe for de svage i ånden, at de fik alle ophidsede mod den mand, hvem de i så mange andre retninger skyldte så meget, så mange af deres bedste frembringelser, og med hvem de i så mange år havde arbejdet i venskab og i anerkendelse af, hvad han havde været for den danske skueplads. Smerteligst og mest uventet traf den stærkeste opposition ham fra skuespiller Phister, hvem Heiberg især havde omfattet med al den kærlighed, som en digter kan have for den skuespiller, han i så mange af sine arbejder skrev de betydeligste roller for. Men Heiberg satte en stor pris på Phister som kunstner; hans korrekthed, hans intelligens i opfatningen, den alvor, hvormed Phister udførte sit kald, havde forskaffet ham Heibergs særdeles yndest. Også havde Phister, i de mange år de havde arbejdet sammen, tilsyneladende vist Heiberg en stor hengivenhed. Det ligger ikke i en redelig og sanddru natur som Heibergs at nære mistro mod nogen, og mindst mod sine venner. Han var derfor i høj grad forundret herover, og man kunne knap bringe ham til at tro herpå, uagtet det lå tydeligt for dagen. Heiberg mente imidlertid, at det var en overgang, og tog ikke videre notits af disse små kævlerier. Hans tro på Phisters hengivenhed for sig havde rigtignok et par år iforvejen fået et knæk ved følgende lejlighed. Da geheimeråd Adler i Frederik den Sjettes sidste tid blev ansat som direktør ved teatret, fandt denne, at direktionen på forskellige måder kunne drage nytte af Heibergs indsigt i dramaturgiske anliggender, og han trak ham nærmere ind i bestyrelsens virksomhed, så at Heiberg deltog i direktionsmøderne for at give råd i forskellige retninger og være direktionen behjælpelig i, hvad denne måtte ønske hans bistand i. Der havde på dette tidspunkt oftere ved teatret været talt om imellem os skuespillere, at det var en ufuldkommen måde, hvorpå vi blev bekendt med de nye stykker, der skulle opføres. Rollerne blev nemlig uddelt til hver især, og da kom man sammen, og hver læste nu sin rolle op. For at kunne oplæse en rolle rigtigt og godt vil vel enhver indse, at man må have et begreb om stykket i sin helhed, og hvilken plads den 370 enkelte rolle indtager heri. Det var derfor ytret af mange og især af mig selv, at først burde man høre stykket oplæst af en enkelt for at få et totalindtryk, og da kunne man i forening læse hver især sin rolle, som man da kunne have et begreb om. Denne anskuelse var Heiberg så aldeles enig i, at han fandt enhver anden form forkastelig. Han troede derfor at handle i alles interesse ved nu at indføre denne fremgangsmåde til alle parter tilfredshed. Men her kan man udbryde med Holberg: »Hvad har Fanden ikke at bestille« i et kunstnersamfund. Man satte sig nu i hovedet, at det var en krænkelse mod skuespillerne, at en digter oplæste et stykke for dem; at der lå heri, at de ikke kunne læse, at man behandlede dem som umyndige børn, at oplæsningen virkede skadeligt på deres opfatning etc. etc. At der endogså var dem, der ville udsprede, at Heiberg *ikke kunne læse*, er så latterligt for enhver, der nogensinde har hørt ham oplæse - og det havde ikke få i hans samtid - at de ingen vej kom med denne påstand.